

България през вековете

ХАН КУБРАТ

- обединява племена в държава, наричана СТАРА ВЕЛИКА БЪЛГАРИЯ /635 г./
- След смъртта на Кубрат племената, начело със синовете му, се разпръскват
- Един от синовете му – Аспарух повел част от народа си към устието на р. Дунав

ПЪРВО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО /681 – 1018/

хан АСПАРУХ

- създава се българската държава през **681** г. /предполага се по-ранна година, но за пръв път през 681 г. е упоменато в междудържавни договори/
- обединява племената прабългари и славяни
- първа столица – Плиска

хан ТЕРВЕЛ

- помага на Византия да отблъсне арабите
- дарен от византийците със земи /обл. Загоре/, злато, червени кожи и титлата „кесар”

хан КРУМ

- създава първите български писани закони
- привлича славяните в управлението на България
- в битката край Върбишкия проход разгромява византийците и пленява император Никифор I Геник /811 г./
- Средец /днешната столица София/ преминава в пределите на България

хан ОМУРТАГ

- насърчава строителната дейност
- сключва 30-годишен мирен договор с Византия

АЗБУКАТА

- светите братя Кирил /Константин Кирил Философ/ и Методий написват славянската азбука /855 г./ /Св. Седмочисленици: Кирил, Методий, Климент, Наум, Сава, Горазд, Ангеларий/

княз БОРИС I

/МИХАИЛ/

- покръства българите /864 г. – 865 г./

Причини за покръстването:

- за да почитат общ бог славяните и българите;
- да се обединят в единен народ и държава;
- да се укрепят България отвътре;
- да не се изолира България от Европа и др.

- основава самостоятелна българска църква /870 г./
- приема в България учениците на Кирил и Методий – Климент, Наум, Ангеларий /886 г./

Значение на делото на учениците на Кирил и Методий:

- ограмотява се населението;
- църковните служби се водят на разбираем за народа език;
- превеждат се книги;
- създават се български книги
- след общите закони и вяра славяни и българи имат и общ език и писменост и са вече единен народ

цар СИМЕОН

- Златен век на българската книжнина:
  - книжовни школи в Охрид и Преслав;
  - обогатява се писменият език;
  - създават се и се разпространяват ръкописни книги;
  - превеждат се книги;
  - старобългарската книжнина се разпространява сред другите славянски народи;
  - изграждат се много манастири и църкви – средище на християнската култура;
  - разгръща се строителството и др.

- Победа над византийците при р. Ахелой /917 г./
- Разширява границите на България, територията достига до три морета: Черно море, Егейско /Бяло/ море, Адриатическо море
- столица - Преслав

цар САМУИЛ

- битки за защита на България от Византия
- столица – Охрид
- в битката край с. Ключ 15 000 български войници са пленени и ослепени /1014 г./
- България пада под византийско робство /1018 г./

ВТОРО БЪЛГАРСКО ЦАРСТВО /1185 – 1396/

ВЪСТАНИЕТО - Братята боляри Асен и Петър организират въстание и освобождават България от византийско робство /1185 г. -1186 г./

- столица – Търново

цар КАЛОЯН

- сключва съюз с Римската империя и печели признанието на папата
- присъединява към България Македония и Тракия
- разгромява кръстоносците, пленява край Одрин латинския император Балдуин и го затваря в кула в Царевец /1205 г./

цар ИВАН АСЕН II

- разширява границите на България чрез преговори
- границите на България отново достигат до три морета
- сече първите златни монети
- развива занаятите и търговията
- дарявал църкви и манастири
- насърчава книжовността и др.

цар ИВАН ШИШМАН

- прави опити да защити България от османското нашествие
- Търновското царство пада под османско робство /1393 г./
- Цяла България е под владение на Османската империя /1396 г./

Причини за падане под робството:

- България е разделена на три царства /Търновско царство, Видинско царство, Добруджанско деспотство/ и силата ѝ е отслабена;
- османската войска е мощна и добре въоръжена, водела е „свещена война“;
- християнските държави не са се обединили срещу османското нашествие и др.

БЪЛГАРИЯ ПО ВРЕМЕ НА ОСМАНСКОТО РОБСТВО /1396 – 1878/

НАРОДНИ БУДИТЕЛИ

Паисий Хилендарски - написва История славянобългарская /1762 г./

Софроний Врачански - прави първия препис на Паисиевата история

Петър Берон - създава I български буквар *Рибен буквар* /1824 г./

Васил Априлов - създава в Габрово първото бълг. светско училище /1835 г./

Екзарх Антим I - Бълг. църква е призната от османските власти за самостоятелна /1870г./

РЕВОЛЮЦИОННИ БОРБИ

Хайдушки чети - първите народни закрилници /Чавдар войвода, Петко войвода, Сирма войвода, Румяна войвода, Стефан Караджа, Хаджи Димитър, Филип Тотю и др.

Георги Раковски - поставя началото на организираното революционно движение;

- пише План за освобождаването на родината;

- основава Първата българска легия в Белград;

- създава в Букурещ Централен революционен комитет – БРЦК

Васил Левски - създава тайни революционни комитети в цялата страна/1837-1873/

Априлско въстание - избухва на 20 април 1876 г.

- зверски потушено

Причини за неуспеха на въстанието:

- избухва преждевременно;
- не избухва едновременно;
- въстаниците не са били добре въоръжени;
- османската войска била по-многобройна и добре въоръжена и др.

Христо Ботев - слиза с четата си от кораба „Радецки“ на Козлодуйския бряг, убит на 2 юни 1876 г.

Руско-турската освободителна война /1877-1878/

Сан-Стефанският мирен договор 3 март, 1878 г. – България е свободна

СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ

Трето българско царство

Велико народно събрание /1879 г., Търново/ взема решения: България да е монархия; избран е княз Александър Батенберг; за столица е определена София; приема се основния закон – Конституцията

Съединението - княз Александър Батенберг обявява Съединението на Княжество България и Източна Румелия /6. септември 1885 г./

Независима България - цар Фердинанд обявява независимостта на България /22.септември 1908 г./

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Референдум - след допитване до народа България е обявена за република /1946 г./

Демократични промени - въвежда се многопартийна система и демократични промени /1989 г./